

N:o 4.

Af herr **Lithander**, om *framläggande af förslag till ändrad lagstiftning angående riksbanken och de enskilda sedelutgifvande bankerna.*

Sedan den s. k. stora bankkomitén i sitt den 14 december 1883 afgifna utlåtande uttalat såsom en hufvudprincip, att det mål, hvar till lagstiftningen i Sverige på bankväsendets område borde sträfva, måste vara upphörandet af den enskilda sedelutgifningen och koncentrerandet af sedelutgifningsrätten hos en enda bank — riksbanken, har denna grundsats vunnit så allmänt erkännande, att alla de förslag till frågans lösning, som derefter framlagts för Riksdagen, upptagit densamma. Men om sättet att nå målet hafva meningarna varit skiljaktiga i den grad, att en sammanjemkning icke kunnat åstadkommas. Sålunda stannade vid 1886 års riksdag kamrarne i olika beslut vid behandlingen af Kongl. Maj:ts då framlagda och på förenämnda komitéutlåtande grundade förslag till bankväsendets ordnande, hvadan frågan för den gången förföll. En vid 1887 års riksdag framlagd ny proposition i ämnet kom, till följd af då inträffad riksdagsupplösning, ej ens under pröfning hos Riksdagen.

Frågan hvilade derefter någon tid, men sedan en år 1889 tillsatt ny bankkomité i januari 1890 afgifvit betänkande i frågan, aflät Kongl. Maj:t till samma års Riksdag en proposition (n:o 29), hvari föreslogos åtskilliga ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen, hvilka ändringar enligt hvad i statsrådsprotokollet uttryckligen uttalades, hade till syfte att, om de bifölles, bana väg för ett förslag till bankväsendets ordnande. De ifrågasatta grundlagsändringarna, hvilka i

allt hufvudsakligt öfverensstämde med de förslag derutinnan, som afgifvits af 1889 års komité, gingo ut på att Kongl. Maj:t skulle erhålla rätt att i riksbankens styrelse insätta visst antal ledamöter och att förlänga tiden för de af Riksdagen valde ledamöternas mandat från ett till tre år. Ifrågavarande proposition blef icke af Riksdagen bifallen, och komiténs öfriga förslag, nemligen till lagar dels för Sveriges riksbank, dels angående indragning af enskilda bankers sedelutgifningsrätt, hafva icke genom kongl. proposition förelagts Riksdagen.

Bankfrågan befinner sig dock icke för närvarande i samma läge som förut. Å ena sidan har nemligen Kongl. Maj:t dels genom flera kungörelser från slutet af år 1891 förlängt de den 31 december 1893 utlöpande oktrojerna för enskilda banker på tio år d. v. s. till slutet af år 1903 och dels genom kungörelse den 27 januari 1893 oktrojerat en ny enskild bank, benämnd Norrbottens enskilda bank, som dervid erhållit sedelutgifningsrätt till slutet af 1903 i likhet med öfriga enskilda banker. Men å andra sidan har Riksdagen dels genom beslut, som vunnit Kongl. Maj:ts sanktion, höjt riksbankens grundfond från 45 till 50 millioner kronor, eller samma belopp som föreslagits af 1889 års bankkomité, dels med användande af sin bevillningsrätt höjt beskattningen å enskilda bankers sedlar; och detta i den grad, att denna skatt, som år 1892 utgjorde tre kronor per tusen af högsta under året utelöpande sedelbeloppet, för år 1893 ökats till 5 kronor och från 1894 till 10 kronor. Och än vidare har Riksdagen år 1893 till hvilande i grundlagsenlig ordning antagit ett förslag till grundlagsändring, hvilket, om det, såsom sannolikt och önskligt är, antages, då det vid innevarande riksmöte förekommer till slutligt afgörande hos Riksdagen, är egnadt att afhjelpa en af de svåraste och oftast framhållna bristerna i riksbankens styrelse, den nemligen att denna styrelse, såsom i sin helhet underkastad årligt omval, icke är rätt skickad att stå i spetsen för den centralbank, som riksbanken rätteligen borde blifva. Enligt ifrågavarande förslag skulle fullmäktige komma att väljas för tre år och årligen endast utses två, hvarigenom man velat ernå den kontinuitet hos bankens styrelse, som allmänt ansetts önskvärd.

I alla dessa, på enskilda motionärers initiativ, af Riksdagen fattade beslut kan man tydligt skönja en ledande grundtanke, den nemligen att Riksdagen önskade komma till en lösning af bankfrågan.

Då Kongl. Maj:t meddelade de nya, från början af innevarande år löpande oktrojerna för enskilda banker, var utan tvifvel afsigten dermed att undanrödja det tillstånd af ovisshet, som varit rådande under de gjorda försöken till bankfrågans lösning. Men det är gifvet, att,

om detta var afsigten, dess förverkligande äfventyras genom de beslut om ökad, på ett enda år fördubblad beskattning å den enskilda sedelutgifningen, som Riksdagen redan fattat och som lätteligen kunna komma att följas af flera, hvarigenom den sedelutgifningsrätt, som i oktrojerna tillförsäkrats de enskilda bankerna, i sjelfva verket kan så försvåras eller betungas med skatter, att den blir utan värde för de enskilda bankerna, som väl på papperet hafva men i verkligheten icke kunna begagna sig af densamma.

Redan häri ligger enligt min tanke tillräcklig anledning till det antagande, att bankväsendet må kunna ordnas genom Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut. Men äfven andra skäl härför finnas och få år efter år ökad betydelse. Genom de nyligen fattade besluten i fråga om grundskatternas afskrifning och försvarets stärkande har statens behof af ökade eller nya inkomstkällor till ersättande af mistade inkomster och bestridande af ökade utgifter tydligare än förr framträdt. Och bland de utvägar, som stått till buds att redan nu höja statens inkomster, har varit den att, emot hvad under flera år varit vanligt, anslå ett års hela bankovinst oafkortad åt statsverket. Denna vinst skulle dock kunna blifva betydligt större än den för närvarande är, om hos riksbanken ensam koncentrerades rätten att utgifva sedlar. Och då statsverket utan tvifvel har behof af de ökade medel, som en ökad bankovinst skulle sätta riksbanken i stånd att lemna, ligger alltså häri ett kraftigt skäl att vidtaga de åtgärder, som äro af nöden för att, i den mån detta ej redan skett, förläna åt riksbanken den organisation och styrka, som skulle göra det möjligt att låta riksbanken ensam öfvertaga sedelutgifningen i riket.

Ofvan har antydts, att 1889 års komitéförslag, i hvad det omfattar förslag till lagar för Sveriges riksbank och angående indragning af enskilda bankers sedelutgifningsrätt icke genom kongl. proposition understälts Riksdagens pröfning. Men det saknas likväl icke tecken, som visa, att inom Riksdagen en ganska stark opinion förefinnes för antagande i väsentliga delar af dessa båda lagförslag. Sålunda blef ett af sammansatt banko- och lagutskott vid 1893 års riksdag framställt förslag om anhållan hos Kongl. Maj:t att hufvudsakligen på de grunder, som angifvits dels af fullmäktige i riksbanken och dels af 1889 års bankkomité i tillämpliga delar af dess ofvannämnda båda lagförslag, för Riksdagen framlägga förslag till omorganisation af bankväsendet, af

Andra Kammarén bifallet och i den Första visserligen förkastadt, men med den knappa majoriteten af 55 röster mot 51.

För min del kan jag ej finna annat, än att 1889 års komitéförslag innefatta en lämplig grundval för åstadkommande af ett antagligt förslag till bankväsendets ordnande med afseende på riksbanken och de enskilda bankerna. I några delar lära dock båda lagförslagen, och särskildt lagen för Sveriges riksbank, behöfva ändras eller jemkas för att med hopp om framgång vid bankfrågans nuvarande läge kunna framläggas för Riksdagen. Särskildt gäller detta § 10 i hvad denna § bestämmer en nedsättning i afbetalningslånefonden från nuvarande 12 till 10 millioner kronor; en nedsättning, som synes obehöflig.

Vidare och då med afseende på riksbankens styrelse Riksdagen icke lär vara sinnad vidtaga annan ändring än den, som innefattas i det ofvan omförmälda, till antagande vid innevarande Riksdag hvilande grundlagsändringsförslaget, torde alla på förutsättning af ytterligare ändringar i grundlagarne hvilande stadganden i lagförslaget böra ändras och således särskildt flera stadganden i V kap. (§§ 28—45) utgå eller omarbetas.

Då, fastän det torde kunna med visshet antagas, att nyssnämnda grundlagsändringsförslag varder af Riksdagen bifallet och af Kongl. Maj:t sanktioneradt, riksbanken likväl ingalunda ensamt derigenom skulle vinna den styrka, som måste utgöra förutsättningen för att den kan varda både till namnet och gagnet en verklig nationalbank;

då under nuvarande förhållanden, å ena sidan i fråga om riksbanken, de viktiga bestämmelserna om bankens metalliska kassa, sedelutgifning, grunderna för upp- och utlåningsrörelsen m. m. icke tryggas genom en af Kongl. Maj:t och Riksdagen gemensamt stiftad lag, samt, å andra sidan i fråga om de enskilda bankerna, den genom oktrojerna för dem åsyftade stadga och trygghet äfventyras derigenom, att det viktigaste af deras privilegier, nemligen att utgifva egna banksedlar, kan genom beskattningsåtgärder faktiskt omintetgöras;

då i sin mån osäkerheten i vårt bankväsen återverkar på affärlifvet och utgör en fara för dess lugna utveckling;

då statsverket har behof af en ökad bankovinst såsom bidrag till statens utgifter samt någon afsevärd ökning i samma vinst icke är att motse, derest icke till riksbanken öfverlemuas all sedelutgifning i riket;

då en fortsatt ökning i beskattningen af enskilda bankers sedelutgifning ur synpunkten af statens inkomster torde vara skäligen be-

tydselös, enär, efter det en viss gräns uppnåtts, beskattningen verkar såsom ett förbud; och

da slutligen det måste anses vara Riksdagens pligt att tillse, att Sveriges riksbank kommer att arbeta under hägnet af författningar, som äro egnade att stärka bankens anseende och förmåga att fullgöra de skyldigheter, den såsom statsbank och en viktig faktor i ett sundt affärslif enligt sakens natur bör hafva,

har jag ansett, att frågan om bankväsendets organisation borde å nyo upptagas till förhandling mellan statsmakterna för vinnande af en god lösning. Det är dock gifvet, att det för en enskild motionär skall vara förenadt med så godt som oöfvervinneliga svårigheter att framlägga ett fullständigt förslag i ämnet och att det endast är genom Kongl. Maj:ts försorg, som frågan kan erhålla sin tillbörliga beredning.

Under hänvisning till senaste bankkomiténs här bilagda båda lagförslag, samt under åberopande af det ofvan anförda, hemställer jag alltså,

att Riksdagen må hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och i hvad mån — efter vidtagna ändringar dels med afseende på Riksdagens beslut i fråga om den tid, för hvilken fullmäktige i riksbanken skola väljas och dels med afseende på öfriga numera för handen varande förhållanden, som på frågan inverka, i de af 1889 års bankkomité utarbetade förslag till lagar för Sveriges riksbank och angående indragning af enskilda bankers sedelutgifningsrätt — dessa båda lagförslag kunna tjena såsom grundval för lagstiftning i syfte att ordna bankväsendet i riket med afseende på riksbanken och de enskilda sedelutgifvande bankerna, samt derefter, så fort ske kan, för Riksdagen framlägga de förslag, som må finnas ändamålsenliga.

Om remiss till bankouts-kottet anhålles.

Stockholm den 22 januari 1894.

P. Em. Lithander.

Förslag

till

lag för Sveriges riksbank, afgifvet den 30 januari 1890 af den under den 5 oktober 1889 tillsatta bankkomitén.

I kap.

Om grundfonden.

1 §.

Sveriges riksbank, som är stäld under Riksdagens garanti och vård, drifver bankrörelse enligt denna lag.

2 §.

Riksbankens grundfond skall utgöra femtio millioner kronor.

II kap.

Om sedelutgifningsrätten.

3 §.

Riksbanken är ensam berättigad att utgifva banksedlar.

Riksbanken åligger att, när helst sådant påfordras, vid hufvudkontoret inlösa sina sedlar efter deras lydelse.

4 §.

Sedel, som af riksbanken utgifves, skall innehålla förbindelse för riksbanken att densamma vid anfordran inlösa med mynt enligt lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Så länge riksbankens sedlar vid anfordran med mynt inlösas, utgöra de lagligt betalningsmedel i riket. Vid betalning till riksbanken, statsverket eller riksgäldskontoret utgöra de alltid lagligt betalningsmedel, ändå att de icke af riksbanken sålunda inlösas.

5 §.

Riksbankens sedlar må lyda endast å fem, tio, femtio, ett hundra och ett tusen kronor.

6 §.

Vägrar riksbanken, under hvad sken det vara må, att sedel vid uppvisandet inlösa, må den som innehar sedeln derom göra skriftlig anmälan hos Svea hofrätt, hvilken, efter att deröfver hafva hört fullmäktige i riksbanken, eger att med frågan enligt lag och författningar förfara. Öfver hofrättens beslut må klagan genom besvär hos Konungen fullföljas inom den tid och i den ordning, som i 30 kap. 18 § rättegångsbalken sägs.

Finner hofrätten, att sedelns vägrade inlösen härrört af bankens oförmåga att genast uppfylla sina förbindelser, göre hofrätten hos Konungen derom anmälan. Konungen pröfvar, hvilka utvägar, i öfverensstämmelse med grundlagarne, lämpligast må vidtagas för att upprätthålla allmänna förtroendet och åter sätta riksbanken i stånd att sina sedlar vid anfordran inlösa.

7 §.

Riksbanken eger rätt att utgifva sedlar till det belopp, som motsvaras af följande kassatillgångar:

- a) metallisk kassa så beräknad som i 9 § sägs;
- b) på utrikes ort nedsatt eller under transport derifrån varande, mot sjöfara försäkradt guldmynt eller omyntadt guld;
- c) hos bankinrättningar eller handelshus på utrikes ort i löpande räkning inestående medel.

8 §.

Utöfver det enligt 7 § medgifna belopp är riksbanken berättigad till en sedelutgifning af högst sjuttiofem millioner kronor, under vilkor att de på grund häraf utgifna sedlar motsvaras af följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara utländska statspapper;
- b) statens, allmänna hypoteksbankens och andra inhemska obligationer, som å utländsk börs noteras;
- c) vexlar betalbara inom eller utom riket.

9 §.

Såsom riksbankens metalliska kassa skall beräknas allt riksbanken tillhörigt och inom landet befintligt såväl svenskt och utländskt guldmynt samt omyntadt guld som ock i Sverige, Norge eller Danmark i öfverensstämmelse med konventionen den 27 maj 1873 pregladt silfvermynt.

Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än tjugufem millioner kronor. Derutöfver skall, då de på grund af 8 § utgifna sedlar öfverstiga sextio millioner kronor, riksbanken hålla i metallisk kassa minst trettio procent af det belopp, hvarmed de på sådan grund utgifna sedlar öfverskjuta sistnämnda summa. Den del af metalliska kassan, som utgöres af guld, må ej bibehållas vid mindre belopp än som svarar mot fyra femtedelar af den metalliska kassan i dess helhet.

III kap.**Om rörelsen.**

10 §.

Riksbanken drifver sin rörelse vid hufvudkontor i Stockholm samt vid afdelningskontor inom riket; och skall ett sådant kontor finnas inom hvarje län utom Stockholms.

11 §.

Riksbanken eger att köpa och sälja guld och silfver.

Guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket aflemnas, skall af riksbanken inlösas med guldets värde i svenskt mynt, eller två tusen fyra hundra åttio kronor för ett kilogram fint guld, med afdrag af en fjerdedels procent i myntningskostnad, så ock, der smidbargöring och skedning ifrågakomma, af de därför stadgade afgifter; dock må fullmäktige i riksbanken, när de så skäligen finna, befria säljaren från myntningskostnaden eller någon del deraf.

12 §.

Riksbanken eger att köpa och sälja vexlar, å utrikes ort betalbara inom sex månader, äfvensom att öfvertaga andra fordringar, å utrikes ort förfallna inom samma tid.

13 §.

Riksbanken eger att köpa och sälja svenska obligationer samt sådana å utländsk börs noterade utländska statspapper, som äro lätt säljbara.

14 §.

Riksbanken eger att drifva utlåningsrörelse medelst:

a) diskontering af accepterade, å inrikes ort inom sex månader betalbara vexlar, hvilka pröfvas vara grundade å verkliga handelsaffärer;

b) utlåning mot förbindelse till återbetalning antingen å bestämd tid af högst sex månader eller ock efter högst tre månaders uppsägning samt mot pant af obligationer, aktier eller andra värdepapper; dock att af enskilda personer eller bolag utfärdade skuldebref med endast namnsäkerhet icke må såsom pant godkännas;

c) utlåning mot förbindelse till återbetalning å bestämd tid af högst sex månader samt mot pant af varor, liggande å allmän våg eller satta i förvar hos tredje man, som förbundit sig att hålla dem eller deras värde riksbanken tillhanda samt pröfvas för en sådan förbindelse vederhäftig;

d) beviljande af kassakreditiv på högst tolf månader mot pant af obligationer, aktier eller i fast egendom in-tecknade skuldebref.

Derjemte må riksbanken utlemna lån mot förbindelse till återbetalning af minst en femtedel af förskrifna beloppet hvar sjette månad och mot säkerhet af löpande förskrifning, annat värdepapper eller borgen såsom för egen skuld. Dessa afbetalningslån må dock ej stiga till högre sammanräknadt belopp än tio millioner kronor.

15 §.

Riksgäldskontoret eger att vid riksbankens hufvudkontor begagna kassakreditiv, dock ej till högre belopp än en million femhundra tusen kronor. Riksgäldskontoret är ej skyldigt att för kreditivet ställa säkerhet eller erlägga kreditivafgift.

16 §.

Åt fullmäktig i riksbanken eller ledamot af styrelse vid afdelningskontor må lån utlemnas endast mot pant af varor liggande å allmän

våg eller af statens, allmänna hypoteksbankens eller hypoteksföreningars obligationer samt kassakreditiv beviljas endast mot säkerhet af nämnda obligationer.

Vexel med fullmäktigs eller styrelseledamots namn må icke diskonteras.

17 §.

Af en hvar som sådant önskar skall riksbanken, såväl vid hufvudkontoret som vid afdelningskontoren, mottaga och å giroräkning föra penningar med förbindelse att vid anfordran tillhandahålla räkningshafvaren hvad å räkningen inestår.

För förande af giroräkning må riksbanken ej taga afgift och ej heller godtgöra ränta för medel, som inestå å giroräkning.

18 §.

Riksbanken är pliktig att utan godtgörelse för statsverkets räkning mottaga penningar och af statsverkets tillgodohafvande verkställa utbetalningar. Närmare föreskrifter angående insättning och uttagning å statsverkets räkning meddelas af Konungen.

19 §.

Enskilde räkningshafvare skola för uttagning å giroräkning eller kassakreditiv begagna anvisningar eller vaxlar, hvartill blanketter af riksbanken tillhandahållas. För uttagning å statsverkets eller riksgäldskontorets räkningar i riksbanken må begagnas antingen handskrifven eller tryckt anvisning eller vaxel.

20 §.

En hvar eger att i riksbankens hufvud- eller afdelningskontor insätta penningar mot erhållande, utan afgift, af vaxel, stäld att vid uppvisandet inlösas antingen i hufvudkontoret eller i något af afdelningskontoren.

21 §.

Riksbanken mottager till förvar:

a) penningar att utan räntegodtgörelse återbetalas vid anfordran

eller å tid, som vid insättningen bestämmes; skolande bevis öfver sålunda insatta penningar ställas till viss man;

b) guld eller silfver, myntadt eller i plants, mot bevis, som skall ställas till viss man och innehålla såväl guldets eller silfrets vigt och efter vigten beräknade värde som ock förbindelse för riksbanken att, mot bevisets återbekommande och betalning af stadgad förvaringsafgift, återställa det till förvar mottagna guldets eller silfrets eller, om sådant ej kan ske, betala dess i beviset upptagna värde;

c) obligationer, aktier eller andra värdepapper, af de slag fullmäktige i riksbanken bestämma, mot bevis, som skall ställas till viss man och innehålla såväl förteckning å de särskilda värdepapperen jemte å dem satta värden som ock förbindelse för riksbanken att, mot bevisets återbekommande och betalning af stadgad afgift, återställa de i förvar mottagna värdepapperen eller lemna andra af samma slag, beskaffenhet och belopp eller ock ersätta de felande efter deras i beviset bestämda värden; skolande i reglementet för riksbanken fastställas bankens åtagande i afseende å förvaltningen af obligationer, aktier och andra värdepapper, som i förvar mottagas.

22 §.

Riksbanken må, när sådant af fullmäktige pröfvas erforderligt, begagna utländsk kredit i form af lån eller kreditiv inom belopp, som i reglementet för riksbanken bestämmes.

Derjemte må riksbanken af bankinrättningar eller handelshus å utländsk ort, hvilka godtgöra riksbanken ränta för medel, innestående å löpande räkning, å sin sida mottaga medel i sådan räkning samt derå godtgöra ränta.

23 §.

Riksbanken må ej deltaga i eller drifva annan rörelse än den, som i denna lag är riksbanken uttryckligen medgifven; ej heller må riksbanken ega andra fastigheter än dem, som äro nödiga för inrymmande af riksbankens kontor.

För riksbankens fordran pantsatt eller utmätt fast eller lös egendom, som å auktion försäljes, dervid riksbankens rätt kan vara beroende, må riksbanken vara oförhindrad att inropa; vare dock skyldig att den egendom, såvida densamma är af beskaffenhet att icke i annan ordning kunna af riksbanken förvärfvas, åter afyttra, så snart sådant utan förlust kan ske.

IV kap.

Om räkenskapernas afslutande och offentliggörande samt om reservfonden.

24 §.

Vid hvarje kalenderårs slut skall fullständigt bokslut öfver riksbankens ställning upprättas; skolande på grund af detta bokslut en öfersigt, som fullständigt utvisar riksbankens ställning, så fort ske kan, tryckas och med allmänna tidningarna utdelas.

25 §.

Omedelbart efter hvarje månads slut skall upprättas en öfersigt, utvisande under särskilda rubriker riksbankens tillgångar och skulder. Denna öfersigt skall derefter ofördröjligen tryckas och med allmänna tidningarna utdelas.

Derjemte skall för hvarje vecka upprättas och i allmänna tidningarna införas uppgift om riksbankens metalliska kassa och öfriga kassatillgångar, utelöpande sedlar samt obegagnade sedelutgifningsrätt.

26 §.

Öfver riksbankens behållna årliga vinst eger Riksdagen förfoga, dock med iakttagande af hvad här nedan i 27 § stadgas.

27 §.

Af riksbankens behållna årliga vinst skola minst tio procent afsättas till bankens reservfond. Sedan reservfonden uppgått till minst tjugufem procent af bankens grundfond, må vidare afsättning till reservfonden kunna upphöra. Nedgår reservfonden under detta belopp, skall afsättning till densamma å nyo vidtaga.

Reservfonden skall placeras i lätt säljbara utländska statspapper samt må endast användas till betäckande af förlust, som å bankens rörelse i dess helhet under något år uppstått och som icke kan ersättas af befintliga, till framtida förfogande reserverade medel.

V kap.**Om bankens styrelse och förvaltning.**

28 §.

Riksbanken förvaltas, enligt hvad i 72 § regeringsformen stadgas, af nio fullmäktige, förordnade för tre år i sänder, tre af Konungen och sex af Riksdagen. Årligen skola tre af fullmäktige afgå, en bland de af Konungen och två bland de af Riksdagen förordnade. Fullmäktige afgå i den ordning de blifvit utsedde.

Efter det att första gången samtliga fullmäktige blifvit förordnade, eller då af anledning, som i 72 § regeringsformen omförmäles, eljest nytt förordnande af samtliga fullmäktige egt rum, skola tre, en bland de af Konungen och två bland de af Riksdagen utsedde, afgå efter ett år samt likaledes tre, en bland de af Konungen och två bland de af Riksdagen utsedde, efter två år. Den ordning, i hvilken fullmäktige sålunda skola afgå, bestämmes, särskildt för de af Konungen och särskildt för de af Riksdagen förordnade, genom lottning, som af fullmäktige, så snart ske kan, företages.

29 §.

För fullmäktige skola, enligt hvad i 72 § regeringsformen sägs, finnas tre suppleanter, utsedde för ett år i sänder, en af Konungen och två af Riksdagen. Suppleanterna skola inträda i tjenstgöring, när så nödigt finnes, samt inkallas i den ordning, som fullmäktige genom lottning dem emellan bestämt.

30 §.

Ledamot af statsrådet eller fullmäktig i riksgäldskontoret må ej vara fullmäktig i riksbanken.

31 §.

Fullmäktig i riksbanken må ej den vara, som icke råder öfver sig och sitt gods; ej den, som till borgenärer all sin egendom afträdt och

icke, på sätt lag förmår, gitter visa, att han från deras kraf befriad är; ej den, som af allmän åklagare är tilltalad för brott, som kan medföra förlust af medborgerligt förtroende; ej heller den, som genom domstols beslut förklarats medborgerligt förtroende förlustig eller ovärdig att inför rätta föra andras talan.

32 §.

Fullmäktige utse årligen bland sig ordförande och vice ordförande. Likaledes utse fullmäktige inom sig för år en direktör och en vice direktör äfvensom för samma eller kortare tid två fullmäktige, att jemte direktörerna vara deputerade.

33 §.

Fullmäktige besluta i alla ärenden, som afse framställningar och utlåtanden å riksbankens vägnar till Konungen, Riksdagen eller dess bankoutskott, bestämma ränta och öfriga vilkor för utlåning, utse afdelningskontorens styrelser, tillsätta och afskeda riksbankens tjänstemän och betjente såväl vid hufvudkontoret som vid afdelningskontoren, bestämma deras aflöning och öfriga förmåner enligt de af Riksdagen fastställda stater, utfärda för dem instruktioner, pröfva och godkänna ackord, som erbjudes af gälldenär, hvilken till borgenärers förnöjande afträdt sin egendom, afgöra de frågor, hvilkas pröfning deputerade eller direktörerna till fullmäktige hänskjutit samt besluta i alla öfriga angelägenheter, hvilka icke enligt denna lag eller reglementet för riksbanken afgöras af deputerade eller direktörerna.

34 §.

Fullmäktige skola sammanträda minst en gång hvarje vecka. Beslut må icke fattas, derest ej minst sex fullmäktige äro tillstädes.

Fullmäktiges öfverläggningar och beslut skola antecknas i protokoll. Förekommer vid ärendes afgörande skiljaktighet inom fullmäktige, böra de sina meningar till protokollet yttra. Der rösterna äro lika, gäller den mening ordföranden biträder. Vid val till sådana uppdrag, hvartill fullmäktig kan blifva utsedd, skall dock sluten omröstning ega rum; och skall, när så erfordras, genom lottning skiljas mellan dem, som vid valet erhållit lika antal röster.

35 §.

Deputerade handlägga diskonterings-, kreditiv- och låneärenden samt andra löpande göromål.

Deputerade skola sammanträda hvarje söckendag. Äro vid ärendes afgörande rösterna å ömse sidor lika, gäller den mening direktören biträder, dock att vexeldiskonterings-, låne- och kreditivansökning ej må anses beviljad med mindre tre deputerade sig om bifall dertill förenat.

Ärenden, som böra skyndsamt handläggas, kunna afgöras af allenast tre deputerade, om dessa äro om beslutet ense.

36 §.

Den af fullmäktige utsedde direktören, som föredrager ärendena inför fullmäktige och deputerade samt tillser utförandet af fullmäktiges och deputerades beslut, åligger i öfrigt att i öfverensstämmelse med reglementet för riksbanken och den instruktion, som af fullmäktige för honom fastställles, utöfva tillsyn öfver göromålen inom riksbanken, verkställa köp och försäljning af utländska vexlar samt handhafva de förvaltningsbestyr, som åt honom anförtros.

Vice direktören åligger att under den tid, då direktören åtnjuter ledighet, äfvensom vid förfall för honom, fullgöra hans åligganden samt att enligt den instruktion, som af fullmäktige för honom fastställles, vid göromålen biträda direktören och utföra de öfriga uppdrag, som åt honom öfverlemnas.

37 §.

Huru fullmäktige i andra fall, än ofvan sägs, må för särskilda uppdrag inom sig förordna särskilda personer, stadgas i reglementet för riksbanken.

38 §.

Har Konungen på framställning af fullmäktige i riksbanken, eller der Konungen eljest så pröfvat nödigt, förordnat ombud att med fullmäktige i något särskildt ärende förhandla, må fullmäktige med Konungens ombud öfverlägga, men vare det fullmäktige förbjudet att i ombudets närvaro fatta beslut.

39 §.

Efter hvarje års slut skola fullmäktige till Riksdagens bankoutskott afgifva berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning. Denna berättelse skall till trycket befordras och hållas för allmänheten tillgänglig.

40 §.

Fullmäktige kunna ej i och för sin befattning med riksbanken emottaga föreskrifter af någon annan än Riksdagen och dess bankoutskott, i de fall detta sistnämnda eger att sådana å Riksdagens vägnar meddela; och äro fullmäktige för sina åtgärder i denna egenskap Riksdagen eller dess bankoutskott och revisorer allena redo skyldige.

I fråga om ansvarsfrihet för fullmäktige beslutar Riksdagen.

Om fullmäktigs ansvarighet, derest han öfverträder eller eftersätter honom i denna egenskap åliggande pligter, stadgas i särskild ansvarighetslag.

41 §.

Fullmäktig i riksbanken eller ledamot af styrelse vid afdelningskontor ege icke att såsom kommissionär taga någon befattning med vexeldiskontering eller med anskaffande af lån eller kreditiv i riksbankens hufvud- eller afdelningskontor.

Öfverträder fullmäktig detta förbud, göres anmälan derom hos Riksdagens justitieombudsman, som anställer åtal i enlighet med den för fullmäktige gällande ansvarighetslag.

Öfverträdes förbudet af ledamot i afdelningskontors styrelse, förfares på sätt reglementet för riksbanken och den särskilda ansvarighetslagen för dessa styrelseledamöter bestämma.

42 §.

Öfverläggningar och beslut hos fullmäktige eller deputerade i frågor, som angå metalliska kassan och sättet för tillverkning af banksedlar, samt i andra ärenden, hvilka fullmäktige pröfva böra hemliga hållas, skola upptagas i särskildt protokoll, hvars innehåll ej må yppas förr, än Riksdagens bankoutskott, dess revisorer eller fullmäktige i riksbanken anse sådant kunna ske utan skada för riksbanken.

43 §.

Riksbankens fullmäktige och revisorer, ledamöterna af afdelningskontorens styrelser samt alla vid riksbanken anstälde tjenstemän skola doldt och förtegardt hålla hvad som rörer enskilda personers förhållande till riksbanken eller hvad i öfrigt vid förvaltningen kan förefalla af sådan beskaffenhet, att det enligt lag och reglementet för riksbanken hemligt hållas bör.

44 §.

Riksbanken lyder under Stockholms rådstufvurätt uti de mål, för hvilka ej annorlunda i lag stadgas.

45 §.

De föreskrifter, som utöfver denna lag erfordras angående riksbankens förvaltning, meddelas af Riksdagen i särskildt reglemente.

Detta reglemente öfverlemnas till Konungen. Finner Konungen reglementet icke vara stridande mot denna lag, varder detsamma af Konungen till efterrättelse kungjordt.

VI Kap.

Öfvergångsstadganden.

46 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1894 utom i de delar, hvarom nedan stadgas.

47 §.

Bestämmelserna i kap. V om riksbankens styrelse och förvaltning blifva gällande, så snart med tillämpning af de förändrade grunder för tillsättning af riksbankens styrelse, hvarom i 27 § förmäles, sådan styrelse första gången blifvit utsedd.

48 §.

Utan hinder af föreskriften i 3 §, att riksbanken ensam är berättigad att utgifva banksedlar, ega enskilda banker att intill utgången af år 1903 utgifva egna sedlar, under vilkor och till belopp, som i särskild författning af denna dag stadgas; och vare riksbanken pliktig att åt dessa banker inrymma de förmåner, som äro dem i samma författning hos riksbanken tillerkända.

49 §.

Under åren 1894 till och med 1898 är riksbanken icke berättigad att på grund af 8 § i denna lag utgifva sedlar till högre belopp än sextio millioner kronor.

Under samma tid må riksbanken i metallisk kassa icke hålla lägre belopp än tjugu millioner kronor samt, om de på grund af 8 § utgifna sedlar öfverstiga fyrtiofem millioner kronor, dessutom minst trettio procent af det belopp, hvarmed de på sådan grund utgifna sedlar öfverstiga sistnämnda summa.

50 §.

Hvad i 10 § stadgas om afdelningskontor af riksbanken må efter hand vinna tillämpning och skall vid ingången af år 1904 vara fullständigt genomfördt.

Förslag

till

lag angående indragning af enskilda bankers sedelutgifningsrätt, afgifvet den 30 januari 1890 af den under den 5 oktober 1889 tillsatta bankkomitén.

Med upphäfvande af kungl. kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874 i de delar, som strida mot hvad här nedan stadgas, förordnas som följer:

§ 1.

Rätt att utgifva egna banksedlar må icke meddelas bank, som här-efter i riket bildas.

Förlängning af enskild sedelutgifvande banks oktroj må icke beviljas för längre tid än till utgången af år 1903 och endast på de vilkor i fråga om sedelutgifningsrätt, som här nedan finnas bestämda.

§ 2.

Efter utgången af år 1893 vare sedelutgifningsrätt icke medgifven utöfver ett sammanlagdt belopp af femtio millioner kronor för samtliga enskilda banker.

Detta belopp fördelas af Konungen mellan de enskilda bankerna med hänsyn till såväl hvarje banks förutvarande sedelutgifning, som antalet af dess afdelningskontor.

Sedan enskild banks sedelutgifning sålunda blifvit bestämd, må under den i 1 § omförmälda oktrojtid afdelningskontor icke, utan Konungens medgifvande, af banken indragas. Sker det, ege Konungen föreskrifva nedsättning i beloppet för bankens sedelutgifning.

§ 3.

Vid utgången af år 1898 inskränkes sedelutgifningsrätten för en hvar af de enskilda bankerna till hälften af det enligt § 2 banken till-

lagda belopp; och vare banken berättigad till en sålunda begränsad sedelutgifning intill slutet af år 1903, då all rätt för enskild bank att utgifva egna sedlar upphör.

Enskild bank, som efter utgången af år 1898 helt och hållet eller delvis afstår från sin sedelutgifningsrätt, ege att hos Sveriges riksbank från tiden, då detta sker, och intill 1903 års slut erhålla kassakreditiv mot säkerhet, som af riksbankens fullmäktige godkännes, och till belopp, motsvarande den sedelutgifning, hvarifrån banken sålunda afstått. För dylikt kreditiv erlägges icke kreditivafgift. Räntan för medel, som å sådant kreditiv uttagas, bestämmes af riksbankens fullmäktige; dock att denna ränta icke må sättas högre än till två procent för år.

När enskild bank afstår från sin sedelutgifningsrätt eller någon del deraf, skall banken derom göra anmälan hos Konungen.

§ 4.

Enskild bank ege rätt att under åren 1894 till och med 1898 i Sveriges riksbank rediskontera vaxlar af sådan beskaffenhet, som i § 14 a) af lagen för riksbanken sägs, till belopp, motsvarande bankens obegagnade sedelutgifningsrätt enligt den af kungl. finansdepartementet senast offentliggjorda bankrapport.

Under åren 1899 till och med 1903 åtnjute enskild bank dylik rediskonteringsrätt till belopp, motsvarande den minskning i rätten att utgifva egna sedlar, som på grund af stadgandet i § 3 för banken inträdt vid utgången af år 1898.

Vid den rediskontering, hvarom här sägs, må diskontot icke öfverstiga två tredjedelar af det eljest i riksbanken gällande.

§ 5.

Efter utgången af år 1898 vare enskild bank berättigad att utfå halfva beloppet af dess i allmänt förvar nedsatta grundfondshypotek.

§ 6.

Vill enskild bank före oktrotidens slut, med afstående från sin sedelutgifningsrätt, ombilda sig till bankaktiebolag enligt lagen den 19 november 1886, ege fullmäktige i Sveriges riksbank att medgifva bankaktiebolaget intill utgången af förenämnda oktrotid de förmåner, hvilka här ofvan i §§ 3 och 4 finnas stadgade.